

Política | Actualitzat el 03/06/2019 a les 21:31

El Govern avala una llei contra les «fake news» que no restringeixi la llibertat d'expressió

Xnet presenta un informe sobre la desinformació i planteja perseguir les empreses i els partits que inverteixen en aquest fenomen i no posar el focus en l'usuari ni retallar drets

Adam Majó i Simona Levi i altres membres d'Xnet, en la presentació sobre l'informe de les fake news. | @X_net_

El Govern veu amb bons ulls l'impuls d'una normativa catalana per combatre les *fake news* i la desinformació. Ho ha afirmat aquest dilluns el director de l'Oficina de Drets Civils i Polítics de la Generalitat, Adam Majó, en la presentació de l'informe d'Xnet "[#FakeYou](https://xnet-x.net/informe-fake-news-desinformacion/)" (<https://xnet-x.net/informe-fake-news-desinformacion/>) sobre aquesta matèria i que ha de derivar en una proposició de reforma legislativa que l'executiu català veuria amb bons ulls.

"Catalunya pot ser pionera en un àmbit de què se'n parla molt però tampoc no se sap com evoluciona", ha asseverat Majó, que ha afirmat que la seva presència i suport a la iniciativa es pot entendre com un "suport tàcit" a aquesta "perquè acabi tenint una traducció legislativa". Tot i això, ha matisat que "el bé últim a preservar és la llibertat d'expressió" i, per tant, la llei no s'hauria d'emmirallar en les altres normatives en la matèria, que restringeixen drets amb l'excusa de

frenar les *fake news*.

Simona Levi, coordinadora de Xnet, coautora de l'informe i codirectora del postgrau Tecnopolítica i Drets en l'Era Digital -el qual ha intervingut en l'elaboració de l'estudi-, ha criticat que la desinformació a internet s'està "fent servir com a excusa per preservar un estatus quo conservador" i ha subratllat que "la propaganda política no la va inventar internet, ja existia abans". "Els grans productors de *fake news* són governs, partits i grans corporacions i els que aprofiten aquesta massiva desinformació són mitjans del món de la informació i la comunicació", ha etzibat.

Lleis lliberticides i tecnòfobes

Per contra, ha carregat contra les iniciatives impulsades fins ara per fer-hi front, les quals tenen, afirma, una "tendència político-jurídica lliberticida i tecnòfoba", ja que "tendeix a assetjar la llibertat d'informació dels usuaris" i a culpabilitzar les noves tecnologies. Institucions com la Comissió Europea exclouen de la legislació, per exemple, la desinformació feta per mitjans offline com la Fox, qui "li ha fet la campanya electoral a Donald Trump, però no se la investiga perquè no és online".

Segons Levi, "cap persona pot produir una mentida que viralitzi tant que provoca canvis de la humanitat", sinó que aquesta és "sempre fruit d'una inversió de diners i recursos". Per això, a diferències de les lleis actualment aprovades o tramitant-se, crida a no jutjar la llibertat d'expressió, sinó a perseguir les empreses, partits o institucions que inverteixen en la desinformació: "En democràcia, no poden jutjar la llibertat d'informació els mateixos que inverteixen en crear desinformació".

Un atac similar al de la impremta

La coautora de l'informe ha comparat l'atac que rep internet al que va rebre la impremta en el seu moment, a la qual també es va culpar de la desinformació pel temor a la capacitat de qüestionar el discurs del poder. Levi no ha concretat com hauria de ser la legislació catalana, però ha avançat que ja hi ha taules i entrevistes previstes per detallar una proposta. Ha criticat, però, que "no s'ha aconseguit la informació sobre quants diners s'han gastat en bots els partits, més enllà de la despesa genèrica de comunicació", ja que el Tribunal Constitucional no ho ha permès, emparant-se en la protecció de dades.

Entre els elements que ha apuntat, hi ha que "tota la informació emesa per un govern o un partit hagi de ser verificada", tal com ho és ara la informació dels mitjans de comunicació -que han de contrastar i no mentir- i una actualització dels protocols de verificació -usant eines col·lectives com les de Viquipèdia-. Això hauria de permetre fer des de Catalunya "una proposta pionera replicable a la resta d'Europa per atacar aquest problema d'una manera efectiva però sense atacar la llibertat i drets fonamentals".

Un protocol de verificació actualitzat

En aquesta línia, la investigadora Gemma Palau ha proposat verificar a priori les informacions, no anar a perseguir els usuaris. Això implica elaborar un "protocol de verificació actualitzat que s'apliqui en el procés d'elaboració de la informació i que sigui d'obligat compliment" per tot aquell que emeti informació, no només els mitjans -també les empreses i els partits-.

Segons ha explicat, l'objectiu de les *fake news* no és persuadir directament, sinó "que persones que s'identifiquen amb determinats posicionament s'hi impliquin i l'amplifiquin" i, en aquest sentit, cada procés electoral és un banc de proves i de canvi. El que va començar a Twitter i Facebook, de fet, ara ja ha saltat a aplicacions de missatgeria com WhatsApp, i ha assenyalat una investigació que apunta que grans corporacions van gastar tres milions de dòlars per fer córrer missatges a través d'aplicacions de missatgeria a favor de Jair Bolsonaro, a les últimes eleccions brasileres.

Fins a un 25% de seguidors falsos

La també investigadora Elizabeth Bodi ha estudiat la injecció de bots de falsa popularitat durant la campanya de les eleccions estatals del 2016, amb l'objectiu de construir un debat i confrontació a xarxes, i fer triomfar hashtags relatius a candidats. "Entre el 10% i el 25% dels seguidors dels partits espanyols el 2016 eren falsos per modificar la notorietat en campanya", ha conclòs, per bé que no s'ha pogut saber quants recursos van gastar en ells.

Robert Guixaró, assessor jurídic de Xnet, coautor de l'informe i especialista en dret europeu i comparat, ha proposat centrar el focus "en el negoci de la desinformació" i no en els usuaris, i obligar les empreses a complir, com els mitjans, amb la informació veraç, fet que inclou passar mecanismes de contrast de les fonts o verificació prèvia. Les legislacions aprovades fins ara, en canvi, "traslladen la responsabilitat a les plataformes d'internet", són "formes de censura privades i denoten una actitud paternalista de la ciutadania". Per contra, ha instat a "fer aflorar l'origen de tota inversió destinada a crear opinió".